

Всесвітня Декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей

1. Ми зібралися на Всесвітній зустрічі на вищому рівні в інтересах дітей для того, щоб спільно взяти на себе зобов'язання і безвідкладно виступити із всезагальним закликком — забезпечити кожній дитині краще майбутнє.

2. Діти світу невинні, вразливі і залежні. Вони також цікаві, енергійні і сповнені надій. Їхній час повинен бути часом радості та миру, ігор, навчання і росту. Їхнє майбутнє повинно ґрунтуватися на гармонії та співробітництві. Їхнє життя повинно ставати більш повнокровним, поки розширюються їхні перспективи і вони набувають досвіду.

3. Однак, для багатьох дітей реалії дитинства цілком інші.

Проблема

4. Кожен день багато дітей у всьому світі перебувають у небезпеці, яка перешкоджає їхньому росту і розвитку. Вони терплять незчисленні страждання, стаючи жертвами війни і насильства; расової дискримінації, апартеїду, агресії, іноземної окупації та анексії; стаючи біженцями і переміщеними дітьми, вимушеними залишати свої домівки і свої сімейні вогнища; стаючи інвалідами чи жертвами недобросовісності, жорстокості та експлуатації.

5. Кожен день мільйони дітей страждають від бід, злиднів і економічної кризи — від голоду і відсутності дому, від епідемій і неграмотності, від деградації навколишнього середовища. Вони страждають від важких наслідків проблем, пов'язаних із зовнішньою заборгованістю, а також від наслідків відсутності стійкого і постійного росту у багатьох країнах, що розвиваються, зокрема у найменш розвинутих.

6. Кожного дня 40 000 дітей помирають від недоїдання і хвороб, у тому числі від синдрому набутого імунodefіциту (*СНІДу*), від відсутності чистої питної води, від поганих санітарних умов, а також від наслідків, пов'язаних із проблемою наркоманії.

7. Ось ті проблеми, які ми як політичні лідери повинні вирішувати.

Можливості

8. Разом наші країни мають у своєму розпорядженні засоби і знання для захисту життя і значного зменшення страждань дітей, для сприяння всебічному розвитку їхнього людського потенціалу і для того, щоб вони самі усвідомили свої потреби, права і можливості. Конвенція про права дитини відкриває нову можливість для істинної всезагальної поваги до прав і добробуту дітей.

9. Покращення міжнародного політичного клімату, яке мало місце останнім часом, може полегшити це завдання. На основі міжнародного співробітництва і солідарності тепер очевидно, можна досягти конкретних результатів у багатьох сферах — відновити економічне зростання і розвиток, захистити навколишнє середовище, припинити поширення смертельних і таких, що призводять до інвалідності, захворювань і домогтися більшої соціальної та економічної справедливості. Сьогоднішні кроки на шляху до роззброєння також означають, що можуть бути вивільнені значні ресурси для досягнення цілей невійськового характеру. Забезпечення добробуту дітей повинно бути першочерговим завданням, коли ці ресурси будуть перерозподілятися.

Завдання

10. Покращення здоров'я і харчування дітей є першочерговим обов'язком, а також завданням, вирішення якого тепер стало можливим. Кожного дня життя десятків тисяч хлопчиків і дівчаток можуть бути врятовані, оскільки причини їхньої смерті цілком можливо усунути. Смертність дітей і немовлят неприпустимо висока у багатьох частинах світу, однак може бути значно скорочена, за умови використання засобів, які вже відомі й цілком доступні.

11. Слід приділяти більше уваги, виявляти піклування і надавати підтримку дітям-інвалідам, а також іншим дітям, які знаходяться у вкрай важких умовах.

12. Зміцнення ролі жінки в цілому і забезпеченні рівних прав для неї підуть на користь дітям усього світу. Від самого початку слід забезпечувати однакове ставлення до дівчаток, і їм слід надавати однакові можливості.

13. У цей час більше 100 мільйонів дітей не мають базової шкільної освіти, причому дві третини з них складають дівчатка. Надання базової освіти і забезпечення грамотності є важливим вкладом, який можна було б зробити в інтересах розвитку дітей світу.

14. Півмільйона матерів помирають кожного року у зв'язку з причинами, пов'язаними з народженням дітей. Усіма можливими засобами слід дбати про безпечне материнство. Основну увагу приділяти свідомому плануванню чисельності сім'ї та інтервалів між дітонародженнями. Сім'ю, яка є основним осередком і природним середовищем росту і добробуту дітей, слід забезпечувати усіма можливими видами захисту і допомоги.

15. Усім дітям повинна бути забезпечена можливість визначити себе як особистість і реалізувати свої можливості в безпечних і сприятливих умовах, у середовищі сім'ї або опікунів, які забезпечують їхній добробут. Вони повинні бути підготовлені до природного життя у вільному суспільстві. З ранніх років слід заохочувати їх до участі у культурному житті країни.

16. Економічні умови по-справжньому будуть мати великий вплив на долю дітей, особливо в країнах, що розвиваються. Заради майбутнього усіх дітей невідкладно необхідно забезпечити чи відновити стійке або постійне економічне зростання і розвиток в усіх країнах, а також, як і раніше, приділяти особливу увагу якнайшвидшому, всеохопному і довготерміновому вирішенню проблем зовнішньої заборгованості, з якими зіштовхуються країни-дебітори, що розвиваються.

17. Ці завдання вимагають тривалих і узгоджених зусиль усіх країн на основі заходів на національному рівні і міжнародного співтовариства.

Зобов'язання

18. Добробут дітей вимагає заходів політичного характеру на найвищому рівні. Ми сповнені рішучості вжити цих заходів.

19. Цим ми самі урочисто беремо на себе зобов'язання віддавати першорядну увагу правам дітей, їхньому виживанню, захисту і розвитку. Це також забезпечить добробут усіх країн.

20. Ми домовилися, що будемо діяти спільно в рамках міжнародного співробітництва, а також на рівні окремих країн. Цим ми виражаємо свою прихильність наступній програмі, що складається з 10 пунктів, метою якої є захист прав дітей і поліпшення їхнього життя.

1) Ми будемо прагнути сприяти, наскільки це можливо, якнайшвидшій ратифікації і здійсненню Конвенції про права дитини. У всьому світі слід розгорнути програми поширення інформації про права дітей із врахуванням різноманітних культурних і соціальних цінностей у різних країнах.

2) Ми будемо прагнути вжити рішучих заходів на національному і міжнародному рівнях із тим, щоб зміцнити здоров'я дітей, забезпечити допологову медичну допомогу і знизити смертність серед немовлят і дітей у цих країнах і серед усіх народів. Ми будемо сприяти забезпеченню чистою водою всіх дітей у всіх спільнотах, а також всезагальному доступу до хороших санітарних умов.

3) Ми будемо прагнути забезпечити оптимальний ріст і розвиток у дитинстві на підставі заходів, спрямованих на викорінення голоду, недоїдання, щоб, таким чином, звільнити мільйони дітей від страждань у світі, який володіє засобами, щоб прогнати усіх своїх мешканців.

4) Ми будемо прагнути зміцнити роль і становище жінок. Ми будемо сприяти відповідальному плануванню чисельності сім'ї, забезпеченню інтервалів між дітородженнями, грудному вигодовуванню і безпечному материнству.

5) Ми будемо сприяти поважанню ролі сім'ї у забезпеченні дітей і підтримувати зусилля батьків, інших опікунів і спільнот у забезпеченні харчуванням і лікуванням дітей, починаючи від найраніших етапів дитинства до юнацького віку. Ми також визнаємо особливі потреби дітей, які роз'єднані зі своїми сім'ями.

6) Ми будемо прагнути здійснювати програми, які знизять рівень неграмотності та нададуть усім дітям можливість здобуття освіти незалежно від їхнього походження і статі, які підготують дітей до трудової діяльності і забезпечуватимуть можливість для здобуття освіти протягом усього життя, наприклад, шляхом професійної підготовки, і які нададуть дітям можливість досягти повноліття, відчуваючи підтримку і в сприятливих культурних та соціальних умовах.

7) Ми будемо прагнути полегшити важке становище мільйонів дітей, які живуть в особливо важких умовах, — таких як жертви апартеїду чи іноземної окупації, сироти і діти без нагляду, діти робітників-мігрантів і жертви стихійних лих та катастроф, викликаних діяльністю людини, діти-інваліди і діти, які зазнають жорстокого обходження, живуть у несприятливих соціальних умовах і зазнають експлуатації. Необхідно допомагати дітям-біженцям, щоб вони вкорінилися в новому житті. Ми будемо прагнути забезпечувати особливий захист працюючих дітей і ліквідувати незаконну дитячу працю. Ми зробимо все можливе для забезпечення того, щоб діти не ставали жертвами незаконного застосування наркотиків.

8) Ми будемо рішуче прагнути захистити дітей від бід війни і застосуємо заходи, спрямовані на попередження в майбутньому збройних конфліктів, щоб повсюдно забезпечити дітям мирне і безпечне майбутнє. Ми будемо пропагувати в процесі освіти дітей значення миру, розуміння і діалогу. Необхідно гарантувати основні потреби дітей і їхніх сімей також у період війни і в районах, де відбуваються насильницькі дії. В інтересах дітей ми закликаємо до дотримання періодів затишшя і створення спеціальних коридорів безпеки там, де все ще тривають війна і насильство.

9) Ми будемо на усіх рівнях прагнути прийняти спільні заходи щодо захисту навколишнього середовища, щоб усі діти могли жити в більш безпечному і екологічно здоровому майбутньому.

10) Ми будемо прагнути розгорнути глобальний наступ на злидні, що принесло б безпосередню користь у справі забезпечення добробуту дітей. Заслужують першочергової уваги вразливість і особливі потреби дітей у країнах, що розвиваються, особливо у найменш розвинутих. Однак ріст і розвиток потребують сприяння всіх держав на основі заходів на національному рівні та міжнародного співробітництва.

Це вимагає передання відповідних додаткових ресурсів країнам, що розвиваються, а також більш справедливих умов торгівлі, подальшої лібералізації торгівлі та заходів щодо полегшення ваги заборгованості. Це також передбачає структурну перебудову, яка сприяє широкому економічному зростанню, зокрема в країнах, що розвиваються, забезпечуючи одночасно добробут найбільш вразливих секторів населення, зокрема дітей.

Наступні кроки

21. Всесвітня зустріч на вищому рівні в інтересах дітей поставила перед нами завдання проведення конкретних заходів. Ми домовилися прийняти цей виклик.

22. Серед партнерів, яких ми прагнемо знайти, ми в першу чергу звертаємося до самих дітей. Ми закликаємо їх брати участь у здійсненні цих зусиль.

23. Ми також прагнемо знайти підтримку з боку системи Організації Об'єднаних Націй, а також інших міжнародних і регіональних організацій у рамках всезагальних зусиль щодо забезпечення добробуту дітей. Ми закликаємо до більш широкого залучення неурядових організацій, до здійснення зусиль на національному рівні та спільних міжнародних дій у цій сфері.

24. Ми прийняли рішення утвердити і втілити в життя План дій, який є основою для більш конкретних заходів на національному і міжнародному рівнях. Ми закликаємо усіх наших колег схвалити цей план. Ми готові надати засоби для здійснення цих зобов'язань, які є частиною пріоритетів наших національних планів.

25. Ми робимо це не тільки в інтересах нинішнього покоління, але й усіх майбутніх поколінь. Не може бути більш шляхетного завдання, ніж забезпечення кращого майбутнього для кожної дитини.

Нью-Йорк, 30 вересня 1990 р.